

ЗАКОН ЗА ЕТИЧНИТЕ НОРМИ В РАБОТАТА НА НАРОДНИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛ

Глава I Общи положения

Предмет на закона

Чл. 1. (1) Този закон цели утвърждаването и издигането на авторитета на Народното събрание.

(2) Законът урежда:

1. етичните норми в работата на народния представител и отношенията му с гражданите, с представители на изпълнителната и съдебната власт и средствата за масово осведомяване;

2. правилата за деклариране и разкриване на информация за доходите и имущественото състояние на народния представител, както и за избягване конфликти на интереси;

3. статута на Комисията по парламентарна етика.

Принципи на поведение

Върховенство на закона

Чл. 2. Народният представител е длъжен да спазва Конституцията и законите на Република България.

Обществен интерес

Чл. 3. Народният представител е длъжен винаги да предпочита обществения интерес пред всеки друг партиен, частен или личен интерес.

Норми на поведение

Чл. 4. Народният представител е длъжен да утвърждава авторитета на Народното събрание и на останалите народни представители, като поведението му трябва всякога да отговаря на най-високите морални и етични норми, установени в обществото.

Прозрачност

Чл. 5. Народният представител е длъжен да разкрива мотивите си и да обосновава действията си, предприемани в изпълнение на своите функции и задължения. Той е длъжен предварително да оповестява интересите, които ще бъдат засегнати или защитени в резултат на неговите действия.

Независимост

Чл. 6. Народният представител е длъжен да предприема всички необходими мерки за предотвратяване на опасността от изпадане във финансова или друга зависимост към лица или организации, които могат да окажат влияние върху изпълнението на неговите функции и задължения. Той трябва да взема самостоятелно решения, без да търси каквато и да е финансова или материална изгода за себе си или своите близки.

Уважение към гражданите

Чл. 7. Народният представител е длъжен винаги да се отнася с дължимото уважение към гражданите независимо от политически им предпочитания, служебното им положение и изразяваните от тях мнения.

Обективност

Чл. 8. Народният представител е длъжен да изпълнява своите функции и задължения обективно. Той не може да проявява пристрастно или дискриминационно отношение към нито едно лице, група от лица или организации.

Личен пример

Чл. 9. Народният представител е длъжен, както по времето на своя мандат, така и след приключване на правомощията си чрез личния си пример да утвърждава авторитета на Народното събрание и повишава общественото доверие в дейността на институцията.

Глава II

Разкриване на информация

Деклариране за имущество

Чл. 10. Народният представител е длъжен да подаде декларация за имущественото си състояние до Комисията по парламентарна етика в срок от 60 дни от полагането на клетва и при прекратяване на пълномощията си.

Съдържание на декларацията

Чл. 11. (1) В декларациите за имуществено състояние, подавани до Комисията по парламентарна етика, се посочва:

1. данните по чл. 3 от Закона за публичност на имуществото на лица, заемачи висши държавни длъжности;
2. недвижимото имущество и моторните превозни средства, използвани от народния представител, техния собственик и основанието за ползване;
3. парични суми, вземания и задължения на стойност над хиляда лева в местна или чуждестранна валута;
4. лицата, финансирали предизборната му кампания и неговите лични политически инициативи;
5. лицата, които са финансово зависими от него, в това число неговите сътрудници и консултанти, както и размерът на възнаграждението им.

(2) Народният представител е длъжен да уведоми Комисията за всяка промяна в обстоятелствата и данните по ал. 1 в едномесечен срок от настъпването и.

. (3) Към декларацията по ал. 1 се прилагат и данъчните декларации на народния представител, неговия/ата съпруг/а и на издържаните от него деца.

Периодични декларации

Чл. 12. Народният представител подава ежегодно до Комисията по парламентарна етика декларация, в която посочва:

1. 1. броят, продължителността, целта и източника на финансиране на пътуванията си в чужбина,
2. 2. средствата, получени за покриване на командировъчните разходи;
3. 3. разходите за всяка приемна или офис, поддържани от народния представител;
4. 4. подаръците, които е получил, техният размер и лицата, които са ги дали;
5. 5. разходите за сътрудници и/или консултанти

Поверителност на информацията

Чл. 13. Достъп до информацията в декларациите по чл. 10 и чл. 12 имат само членовете на Комисията по парламентарна етика. Нейното оповестяване се извършва единствено с изричното съгласие на подателя на декларацията или по ред, определен с този закон.

Глава III Конфликт на интереси

Избягване на конфликт на интереси

Чл. 14. (1) Народният представител е длъжен преди встъпването си в длъжност да уреди личните си интереси по начин, който да предотврати всеки конфликт на интереси.

. (2) Народният представител е длъжен да изпълнява своите функции и задължения без да търси пряка или косвена финансова или друга облага за себе си и своите близки.

. (3) Народният представител не може да използва в частен интерес информация, която му е станала известна в резултат на служебното му положение и не е общодостъпна. Той не може да предоставя тази информация на свои близки или лица, с които има общ икономически интерес, освен ако последните по закон имат право да получат тази информация.

. (4) Народният представител е длъжен да се въздържа от всякаква намеса в своя полза или в полза на свои близки или свързани лица в процедури по възлагане на обществени поръчки, сключване на концесионни и приватизационни договори и предоставяне на лицензии и разрешения.

. (5) Народният представител извън своите правомощия не може да представлява с частен интерес трети лица пред държавните органи.

. (6) Народният представител не може да има привилегировано отношение при изпълнението на своите функции и задължения към близки си или към лица, свързани с него икономически или по друг начин.

Регистриране на интереси

Чл. 15. (1) Народният представител е длъжен в 60-дневен срок от полагането на клетва да подаде в Комисията по парламентарна етика декларация по образец за деловите и обществените му интереси.

(2) Декларацията по ал. 1 трябва да съдържа:

1. 1. данни за деловата активност, финансовите интереси и участията в търговски дружества за последните пет години;
2. 2. данни за физическите и юридически лица, за които е извършвал консултантски, посреднически или адвокатски услуги през последните 2 години;
3. 3. данни за юридическите лица с нестопанска дейност, в чиито управителни органи е участвал народния представител, неговият/ата съпруг/а и неговите деца през последните 3 години;
4. 4. данни за търговските дружества, в управителните органи, на които участват роднини на народния представител по права линия или по съребрена линия до втора степен.

Разкриване на интереси

Чл. 16. (1) При внасяне на законопроекти народният представител с финансов интерес е длъжен да разкрива този интерес в мотивите към него.

(2) Интересът при отправяне на въпрос или питане се разкрива чрез включването му в текста на въпроса, съответно питането, който се депозира от народния представител пред председателя на Народното събрание.

Поверителност на информацията

Чл. 17. Достъп до информацията в декларациите по чл. 15 имат само членовете на Комисията по парламентарна етика. Нейното оповестяване може да стане единствено с изричното съгласие на народния представител или по реда, предвиден в този закон.

Глава IV Отношения с трети лица

Отношения с гражданите

Чл. 18. (1) Народният представител е длъжен да отнася с дължимото уважение към гражданите, независимо от служебното им положение, политическите им убеждения и изразяваните от тях мнения. Той е длъжен да съдейства и подпомага, в рамките на предоставените му правомощия, своите избиратели в контактите им с останалите държавни органи .

- . (2) Народният представител е длъжен да отговаря своевременно на запитванията, петициите и молбите на гражданите.
- . (3) Народният представител е длъжен всякога да дава информация относно изпълнението на задълженията си и основанията, ръководили неговите действия.
- . (4) Народният представител е длъжен да обяви публично адрес, телефон, факс и електронна поща за контакти с всички желаещи.
- . (5) Народният представител е длъжен да организира приемна в своя избирателен район, като най-малко веднъж месечно за не по-малко от 2 часа трябва да гарантира свободен достъп на гражданите.

Отношения с органите на изпълнителната и съдебната власт

Чл. 19. (1) Народният представител не може да предприема действия, които накърняват принципа на разделението на властите и независимостта на държавните органи.

. (2) Народният представител в рамките на своите правомощия може да подпомага физически и юридически лица в контактите им с органите на изпълнителната и местна власт като е длъжен да се въздържа от оказване на натиск или използване на влияние, което би нарушило обективността и обосноваването на решенията или действията на администрацията.

. (3) Народният представител е длъжен да се въздържа от всякакво вмешателство в действията на органите на съдебната власт.

Отношения с представителите на средствата за масово осведомяване

Чл. 20. (1) Народният представител е длъжен да предоставя коректно информация по всички въпроси, свързани с изпълнението на своите функции и задължения. Той трябва да се отнася с дължимото уважение към всеки представител на средствата за масово осведомяване, независимо от защитаваните от него възгледи.

. (2) Народният представител е длъжен да осигури възможност на журналистите да отразяват свободно неговата обществена дейност.

. (3) Народният представител не може да разгласява публично поверителна или класифицирана информация, както и информация относно частния живот на останалите народни представители.

Глава V

Доходи на народния представител

Доходи от трудово възнаграждение

Чл. 21 Народният представител получава основно месечно трудово възнаграждение по реда на чл.3 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

Доходи от други източници

Чл. 22. (1) Народният представител не може да получава друго месечно възнаграждение по трудово правоотношение освен това по чл. 21 от закона.

. (2) Народните представители запазват заеманата от тях длъжност в държавните и общинските органи и организации, като ползват неплатен отпуск до края на пълномощията си. Това се отнася и за изпълнителите по договори за управление на търговски дружества с повече от 50 на сто държавно или общинско участие, но за не повече от срока на договора.

. (3) Народният представител не може да заема друга държавна служба или да извършва дейност, която е несъвместима с положението на народен представител или поставя под съмнение безпристрастността и обосноваването на неговите действия.

. (4) Народният представител няма право да участва в управителни или надзорни органи на търговски дружества и кооперации. Народният представител няма право да участва в управителни или надзорни органи на юридически лица с нестопанска цел, ако длъжността е платена.

. (5) Народният представител може да получава хонорар или възнаграждение по граждански правоотношения.

. (6) Народният представител може да продължи участието си в колективни управителни органи и научни органи на висшите училища и БАН с изключение на еднолични ръководни длъжности.

. (7) Позволените по ал. 3-6 дейности могат да бъдат извършвани единствено извън работното време на Народното събрание.

. (8) Всички възнаграждения и хонорари от странична дейност подлежат на регистрация в Комисията по парламентарна етика в десет-дневен срок от изплащането.

. (9) Брутният размер на всички доходи от странична дейност не може да надвишава повече от два пъти брутната стойност на възнаграждението им като народни представители.

. (10) При изчисляване на брутния размер на доходите на народните представители по ал. 9 не се взимат предвид приходите от дялови участия, от продажби на движимо и недвижимо имущество, наеми, ренти, дивиденди и лихви.

Други ограничения

Чл. 23. (1) Народният представител няма право да дава съгласие да бъде използвано или лично да използва името си за рекламна дейност с търговска изгода.

. (2) Името на народен представител по време на мандата му не може да бъде включвано във фирмата на търговски дружества или наименованието на юридически лица с нестопанска цел.

. (3) Народният представител не може да получава или да изисква възнаграждение или каквато и да е друга облага за изпълнение на функциите и задълженията си.

. (4) Народният представител, и членовете на неговото семейство не могат да придобиват или наемат от държавата или общините недвижими имоти, освен при условията

на публична процедура с предварително установени правила и равно третиране на всички участници.

Подаръци

Чл. 24. Народният представител, неговият/ата съпруг/а и издържаните от тях деца не могат да получават подаръци на стойност над 2000 лв. Народният представител е длъжен да уведомява Комисията по парламентарна етика за всеки подарък над 1000 лв.

(2) В рамките на една календарна година народният представител, неговият/ата съпруг/а и издържаните от тях деца не могат да получават подаръци от едно и също лице или свързани лица на обща стойност над 5000 лв.

(3) Ограниченията по ал. 1 не се отнасят за обичайните подаръци.

Глава VI Служебно положение

Непозволено използване на служебно положение

Чл. 25 (1) Народният представител не може да използва служебното си положение за извличане на материална облага в своя полза или в полза на своето семейство.

(2) Народният представител не може да назначава или препоръчва за назначение, както да повишава или препоръчва за повишение своите близки на постове в администрацията, органите на местна власт, независимите държавни органи, както и в търговски дружества с държавно участие.

Глава VII Комисия по парламентарна етика

Статут на комисията

Чл. 26. (1) Към всяко Народно събрание се създава постоянна Комисия по парламентарна етика.

(2) Статутът на Комисията по етика може да се променя само чрез изменение или допълнение на този закон.

Състав на комисията

Чл. 27. (1) Комисията по парламентарна етика се състои от по двама представители на всяка парламентарна група.

(2) Членовете на Комисията по парламентарна етика се избират от Народното събрание с мнозинство от 2/3 от присъстващите.

(3) Членовете на Комисията по парламентарна етика излъчват от състава си председател и секретар, представители на различни парламентарни групи. Председателят и секретарят се сменят на ротационен принцип в началото на всяка парламентарна сесия.

. (4) Участието в Комисията по етика не е свързано с никакви привилегии и материални облаги.

Функции на комисията

Чл. 28. (1) Комисията по парламентарна етика действа въз основа на принципа на политическата безпристрастност.

. (2) Основната ѝ цел е да укрепва общественото доверие в работата на Народното събрание и на народните представители.

. (3) Комисията по своя инициатива или по сигнал на трети лица проверява действия на народен представител, които са несъвместими с правилата на парламентарната етика, нарушават закона или накърняват авторитета на Народното събрание.

Правомощия на комисията

Чл. 29. (1) Комисията по парламентарна етика има следните правомощия:

1. 1. Контролира спазването на правилата на парламентарната етика;
2. 2. Разглежда сигнали от граждани, организации, органи на администрация и народни представители за прояви на народен представител, несъвместими с този закон и с Правилника за организацията и дейността на Народното събрание;
3. 3. Предлага на Народното събрание да наложи санкции на народните представители;
4. 4. Води регистри и изготвя образци за предвидените в този закон декларации.
5. 5. Приема вътрешен правилник за своята дейност.

(2) Решенията на Комисията по парламентарна етика се взимат с мнозинство 2/3 от всички членове. При оповестяването на решенията не се съобщават броя на гласовете, с които съответното решение е взето, нито особените мнения ако има такива.

Поверителност на информацията

Чл. 30. (1) Членовете на Комисията по етика не могат да разкриват информация, станала им достъпна във връзка с тяхната дейност.

(2) Те не могат публично да изразяват отношение по решенията на Комисията.

Отговорност

Чл. 31. (1) При достатъчно данни за нарушаване на правилата на парламентарната етика Комисията предлага на Народното събрание да наложи на нарушителя една от следните санкции:

1. Глоба
2. Публично оповестяване на информация за деловите интереси
3. Временно лишаване от право за участие в дейността на определена парламентарна комисия, или на всички парламентарни комисии.

4. Временно лишаване от право на участие в официални парламентарни делегации на Народното събрание.

5. В особени тежки случаи или при повторно нарушаване на правилата на парламентарната етика Комисията може да предложи на Народното събрание:

6. Да освободи предсрочно народен представител от участие в определена комисия;

7. Да отнеме окончателно правото на народен представител да участва в парламентарни делегации.

(3) При определяне вида и размера на наказанието се взема предвид тежестта на нарушението.

Допълнителни разпоредби

§1. По смисъла на този кодекс:

1. 1. “близки на народен представител” са: а) всички роднини по права линия без ограничение, б) роднините по съребрена линия до четвърта степен включително, в) съпрузите на лицата по буква (а) и (б).
2. 2. “свързани лица” – всички близки на народния представител, всички съдружници и други лица, с които той е имал или има общ икономически интерес.

§2. За неуредените по този закон въпроси се прилага Закона за публичност на имуществото на лица, заемачи висши държавни длъжности.

МОТИВИ

към проект за Закон за етичните норми в работата на народния представител

Към днешна дата нормативните правила, установяващи етични норми за поведението и дейността на представителите на публичната власт, са твърде ограничени. Без съмнение в обществото винаги са съществували утвърдени принципи относно това, което е позволено на представителите на публичната власт и какви действия те не биха могли да си позволят, без да поставят под съмнение способността си да работят в обществен интерес. С развитието на политическите процеси и значителното усложняване на управленските механизми през последните години границата между личен интерес и професионални задължения става все по-тънка до степен, че страните претендиращи за развита демокрация се стремят да въведат систематична и прецизна рамка от стандарти за поведение на своите политици.

Под “парламентарна етика” се разбират най-общо две неща. Първо, правила за поведение, което всеки един народен представител е длъжен да спазва в парламентарното и публичното пространство, и второ -правила за защита на обществения интерес и неговия приоритет пред личните интереси на представителите на публичната власт.

Необходимостта от създаването на конкретни правила за поведение и механизми за тяхното спазване е усетена още към средата на 50-те години от някои държави от англо-саксонския правен кръг – САЩ и Канада. В наши дни тази необходимост е подчертана по категоричен начин от Резолюция 51/59 от 1996 г. на Общото събрание на Организацията на обединените нации, с която се приема Международен етичен кодекс на публичните служители. В преамбюла към резолюцията се изтъква, че всички държави-членки трябва да насочат усилията си към стимулиране на прозрачността и безпристрастността в управлението, включително и чрез въвеждането на етични кодекси за различните нива публични служители.

Принципите, които се прокламират от Международния етичен кодекс, са: предпочитане на обществения интерес пред частния или политически интерес във всяка една ситуация; публичната длъжност е позиция на доверие и нарушаването на доверието води до дискредитиране на цялата институция, а не само на отделната личност; обществените задължения трябва да се изпълняват ефективно и безпристрастно, като се спазва не само буквата, но и духа на законите; абсолютна забрана за злоупотреба с власт, служебно положение или информация. За реализирането на тези принципи Международния етичен кодекс на ООН възприема система от правила за избягване на конфликт на интереси, разкриване на информация за деловата активност и финансовото състояние на публичните служители, за получаването на подаръци и използването на служебна информация. Под влияние на тази резолюция в последното десетилетие редица държави възприемат аналогични разпоредби, както за народните представители, така и за представителите на изпълнителната власт.

Далеч преди приемането на Резолюцията на ООН в САЩ, в резултат на редица конфликтни ситуации, съчетани с множество неоправдани спекулации с

поведението на различни сенатори и конгресмени се стига до идеята за приемане на Етичен кодекс и създаването на постоянна комисия по парламентарна етика. Така, в началото на 60-те години, и двете Камари на Конгреса – Сената и Камарата на представителите изготвят свои Кодекси за парламентарна етика, като с малки изменения те продължават да действат и понастоящем. От този момент нататък всеки сенатор или конгресмен преди встъпването си в длъжност полагат клетва освен за спазване на конституцията и за придържане към правилата на парламентарната етика. Комисиите по парламентарна етика са изградени на паритетен принцип и имат всички правомощия да разследват и проверяват всеки член на Конгреса, срещу който са постъпили сигнали, че не се съобразява с стандартите, установени в Етичния кодекс.

Самите кодекси са изградени върху изходната позиция, че “обществената служба е обществено доверие”, а “общественото доверие е най-важната предпоставка за ефективното изпълнение на функциите на Конгреса”. Подобно на Международния етичен кодекс и американските му аналози концентрират своето внимание върху правилата за избягване на конфликт на интереси, разкриване на информация относно финансите на отделните конгресмени и тяхната делова активност, подаръците, които конгресмените и членовете на техните семейства могат да получават. В същото време, обаче, те въвеждат и редица правила относно финансирането на политическата дейност на депутатите, използването на ресурсите на Конгреса, пътуванията в чужбина, отношението към избирателите, както и взаимоотношенията с органите и агенциите на изпълнителната власт. В резултат на всичко това в една държава с традиционно недоверие към писаните закони се развива и съществува една стриктна рамка от формални норми за парламентарна етика, неспазването на които може да доведе до изключително неблагоприятни последици, включително и прекратяването на правомощията като член на Конгреса.

По примера на САЩ в началото на 80-те години подобни етични кодекси се приемат в Канада, Австралия и редица други държави. През 1995г., родината на парламентарната демокрация Великобритания също приема кодекс за парламентарно поведение за двете камари на Парламента. В този документ за първи път се вмения задължение за депутатите да спазват и определени принципи на поведение като независимост, безпристрастност, прозрачност, честност и личен пример. Също така за първи път се обръща внимание и върху мотивите на депутатите, които стоят зад предприеманите от тях законодателни инициативи или задаваните от тях въпроси или питання към членовете на правителството.

Етичният кодекс на английския парламент оказва значително влияние върху редица Европейски държави, които инкорпорират голяма част от неговите разрешения в правилниците на своите парламенти или приемат самостоятелни етични кодекси. Но и в двата случая, тези документи имат характер на закони, които могат да бъдат променяни единствено по установения за това ред, а не след изтичане на мандата на съответния парламент.

Не остава настрана от тези тенденции и Европейския съюз. През 1998г. Еропейската комисия приема Етичен кодекс с цел да гарантира независимостта на своите членове, да регламентира страничната им дейност и също така да повиши репутацията на тази институция, сериозно пострадала след обвиненията в корупция

в резултат на които цялата комисия през 1997г. бе принудена да подаде оставка. Особено внимание в Етичния кодекс на Европейската комисия е отделено на декларирането на финансовите и деловите интереси на нейните членове, както и регламентирането на контактите с представителите на бизнеса и неправителствения сектор. Под влияние на Комисията в Правилника за организацията и дейността на Европейския парламент е създадена аналогична глава “Парламентарна етика”, включваща сходни разпоредби.

Като завършек на този процес през 1999 г. Парламентарната асамблея на Европа приема “Европейски етичен кодекс на местното самоуправление и местните парламенти”, като жизнено необходим инструмент в борбата против корупцията. В преамбюла на този значим документ се посочва, че парламентът е една от най-важните институции в процеса на преодоляване на корупционните практики, а депутатите “трябва не само да спазват буквата на закона, но и да предложат пример на устойчивост срещу корупцията, като сами приемат и спазват свой собствен етичен кодекс”. В чл. 3 от Европейския кодекс се подчертава, че неговата цел е “както да се дефинират стандартите за поведение, очаквани от депутатите, така и да се информират избирателите за поведението, което те имат право да очакват и изискват”.

Досегашните правила, които могат да бъдат определени като правила за поведение на народните представители са доста ограничени по обхвата си и са разпръснати в различни актове. Най-общо може да се каже, че те са обхванати от чл. 101-103 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание и чл. 8 от приложението към правилника “Финансови правила по бюджета на Народното събрание”.

Неоспорим факт е, че към днешна дата България остава настрана от всеобщата тенденция за приемане на система от норми за поведение на народните избраници. Прави впечатление, че съществуващите разпоредби в тази област са доста лаконични като съдържание, не са прецизно формулирани и в тях липсва конкретика. Пример за това е факта, че правилото на чл. 101 от Правилника за дейността на народните представители не съдържа никакви ограничения за размера на допълнителните възнаграждения по граждански правоотношения, нито пък забрана те да се превърнат в основни за народния представител. Също така не се обръща внимание на възможния конфликт на интереси между работата на народния представител и гражданските правоотношения, в които той участва. Правилото относно подаръците е формулирано без срок и без общ размер на допустимите подаръци за един народен представител. Всичко казано до тук е ясна индикация, че материята се нуждае от цялостна преработка, прецизиране и значително разширяване.

Другият нормативен акт, в който се откриват правила засягащи положението на народните представители е Законът за публичност на имуществото на лица, заемщи висши държавни длъжности, чиято цел е създаването на публичен регистър за деклариране на имущество, доходи и разходи на лицата, заемщи висши държавни длъжности в Република България. Той обаче също е твърде общ, тъй като в публичния регистър подават декларации представители на различни институции общо 17 категории – от президента, през представителите на законодателната и съдебната власт, до главния преговарящ с Европейския съюз.

Напълно естествено е акт, който се стреми да създаде общи правила за толкова много различни по характера и спецификите си длъжности, не може да обхване конкретните им особености, който се различават твърде много. Освен това общ подход на закона е да се концентрира единствено върху доходите и имуществото на посочените лица техните съпрузи и непълнолетни деца, като не разглежда техните бизнес контакти и по-далечните им роднини както и потенциалните възможности за конфликти на интереси.

Това е и още един аргумент, че материята се нуждае от специфична уредба и тя трябва да бъде насочена именно към народните представители, не само защото България е парламентарна република и Народното събрание трябва да се ползва от доверието на гражданите, но и защото народните представители са пряко свързани с избора на ръководителите на множество други държавни институции и съмнения в тяхната безпристрастност и обективност са недопустими.

Опит за решение на всички поставени въпроси по-горе проблеми на действащата правна уредба е представеният за одобрение Закон за етичните норми в работата на народния представител. Този проект предизвиква и въпроса защо е нужно подобни правила да се регулират от самостоятелен акт. Създаването на Закон за етичните норми в работата на народния представител е напълно съзнателно действие, то не е плод на заимстване от чужд законодателен опит, а израз на твърдата ни увереност, че е нужен изцяло нов и самостоятелен акт, който да уреди тази така деликатна материя. Според чл. 73 от Конституцията на Република България, организацията и дейността на Народното събрание се осъществяват въз основа на Конституцията и на правилник, приет от него. Поставянето на нормите за поведение на народните представители в Правилника за организацията и дейността на народното събрание не гарантира в достатъчна степен тяхната стабилност, поради наложилата се практика всяко следващо Народно събрание приема нов Правилник, който да урежда организацията и дейността му.

Предлаганият закон съдържа множество нови за правната ни система правила, както и усъвършенствани и разширени варианти на съществуващите и до днес разпоредби. Новите и по-важни моменти могат да бъдат обособени в следните групи.

Общи правила – до сега такива не са съществували. Общите правила не са декларативни обобщения в началото на предлагания закон, а представляват ръководните принципи при изграждането му. Част от тези общи правила, като предпочитане на обществен интерес пред частния и партийния, уважение към всички граждани на Република България без значение от тяхната политическа обвързаност или от социалното им положение, са иманентно заложени в длъжността на народния представител. Ние считаме за нужно обаче те да бъдат закрепени нормативно, за да е пределно ясно, че неспазването им е нарушение, което подлежи на съответно санкциониране. Правилото за деклариране на интересите, които се засягат или защитават със съответна законодателна инициатива или парламентарна активност на народния представител е много по-уместно от съществуващото днес в чл. 103 от ПОДНС, тъй като дори и без да се търси пряка финансова полза е възможно депутатът да се стреми към засягане на интереси, нуждаещи се от защита и обратно. Особено важно считаме правилото за

личния пример, което следва да бъде водещо указание за действията на народните представители във всеки един момент на мандата им.

В предложения закон сериозно се разширява кръгът от лицата, за които народния представител е длъжен да даде информация. Освен традиционните съпруга и непълнолетни деца са въведени още две групи лица, които трябва разкрити при определени хипотези от народните представители – първо това са близките, т.е. всички роднини на народния представител по права линия, по съребрена линия до 4 степен, както и съпрузите на тези две групи, и свързаните лица или всички съдружници и други лица, с които той е имал и има общ икономически интерес. Изискването за деклариране на положението на толкова широк кръг лица е свързан и с въвеждането на много нови свързани с избягването на конфликти на интереси. Особено внимание заслужава и изискването за декларирането на сътрудниците и съветниците, които народните представители използват при работата си, защото техните качества и обществено реноме са пряко свързани с положението на народните представители и авторите на Народното събрание.

Предвиждат се нови задължения за разкриване на делови интереси и предотвратяване на конфликти на интереси, които се наслагват към изискванията, уредени от споменатия вече Закон за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности .

С настоящия закон се регламентират функциите на постоянна комисия по парламентарна етика. и въвеждането на нова, конституционнообразна система от санкции за народните представители. Независимо, че с правилника на настоящото Народно събрание е създадена такава комисия, е необходимо нейните функции да бъдат регламентирани с този закон. Практика на всички страни, въвели конкретни правила за парламентарна етика показва, че тези правила, не биха дали резултат без въвеждането на специален надполитически орган, който да следи за тяхното спазване. Тъй като комисията ще се произнася по едни въпроси, които са далеч от политическата целесъобразност, а засягат преди всичко авторитета и репутацията на самата институция се предвижда всички парламентарни сили да бъдат представени на паритетен, а не пропорционален принцип. За да се засили това начало се предвижда също така, председателят на комисията да се избира от нейните членове на ротационен принцип на всяка парламентарна сесия.

Функциите на тази комисия са да разследва и проверява всеки един сигнал за неспазване на изискванията на закона или ПОДНС, да води регистрите за разкриване на информация и избягване на конфликт на интереси и да предлага на Народното събрание да наложи наказания на своите членове без да се накърняват конституционните им правомощия. За да се повиши ефективността на тази комисия са въведени и някои нови санкции като възможност определен депутат да бъде изваден временно или постоянно от състава на парламентарните комисии или делегации, но най-вече публично да се разкрива информация за всеки случай, в който са нарушени нормите на парламентарната етика.

През последните няколко месеца, след последните парламентарни избори бяха дадени много основания за необходимостта от приемането на такъв закон. “Обръч от фирми” и използване на властта за лични цели станаха понятия, които се свързват пряко с публичните личности от управляващото мнозинство, които се

опитват да ги установят като нормални норми на поведение. През последните дни станахме свидетели дори на груби хулигански прояви и побой на гражданин от народни представители, и то председател и заместник-председател на парламентарна група – “Атака”.

В заключение трябва да се подчертае, че дълг на всеки народен представители е да осъзнае, че неспазването или заобикалянето на тези принципи и норми на парламентарна етика поставя под съмнение не само личния им авторитет и репутация, но и авторитета и значимостта на Народното събрание и най-вече, на принципа на върховенството на закона, което то олицетворява.

Вносител: Димитър Абаджиев
ПГ на ДСБ